

Magyar Haditengerészet

Contributed by tomcat
2004. October 17. Sunday 16:08
Last Updated 2007. September 01. Saturday 20:03

There are no translations available Sajnos nincs magyar nyelven kiadott irodalma a Magyar Haditengerészet tőről, ezért álljon itt néhány szó erről az elfeledett hadinemről.

Magyar Haditengerészet

W. A. Kaunitz herceg terjesztett annak idején leiratot az 1780 és 90 között uralkodott II. József elöl, amiben kifejtette az Osztrák-Magyar tengeri kereskedelmi hajászás állapotát, és az adriai kalászkok (!) károkozásait: "Az osztrák tengeri kereskedelmi hajászás láte bizonytalan. A kálföld minden barátságosan politikai megmozdulása halálos csapást mérhet kereskedelmünkre. (...) Csak érés hadi flotta képes arra, hogy ezt a fenyegetést csapást megelőzze, vagy legalább megakadályozza. (...) II: József megfogadta a tanácsokat, és 1786-ban Triesztbe irányította a Habsburg-fennhatás alá, németalföldi német LE JUSTE és LE FERME nevű, 20-20 fős kuttereket. Ezzel megvetve az 1918-ig fennállott császári (1889-től "és") királyi haditengerészet alapjait. A központi parancsnokság 1786-1797 között Triesztben, majd 1806-ig Velencében volt. 1809-ben ismét Triesztben, azután 1814-48 között Velencében. II. József vállalta fel a haditengerészet lobogóját fekete-sárga-piros-fehő-pirosra. A flotta Paulucci altengernagy vezetés alatt 1835-ben összesen 52 hajóval rendelkezett, amelyek sikeresen védelmezték a gőrhajó kalászkokat a Birodalom kereskedés és postaszolgálati hajói. Az ARETUSA sárner 1824-ben, a CAROLINA korvett 1826-ban, az ELISABETTA sárner 1827-ben egyszerre két, a BRAVO trakabel szinten két kalászhajót semmisített meg a tengeren. 1840-ben a cs. és kir. hajóhad elszárolt vett részt flottademonstrációban, Beirút partjainál, amiből tengerészcsapás kerekedett a felvonult nemzetek hajói (Oroszország, Poroszország, Anglia, és a Habsburg Birodalom) között. Ez volt a Cs. és Kir. és az angol haditengerészek partraszállásával, és a mai Szidóni érdekelteket elfoglalásával végződött. 1866-ban a császári és királyi hajóhad a kétéves egységbe állított: 1 csavaro gőzhajó, 15 fregatt és korvett (gőzgépekkel), 13 csavaro fregatt és korvett, 9 kerek és csavaro fregatt és korvett a lagflotillában, 6 a Garda-tavon, 1 a Dunán, valamint 14 kálföldi rendeltetésű kerek és gőz. A gőz nélküli egységek megoszlása: 2 fregatt, 2 korvett, 7 brigg, 5 szásztég, 18 kisebb evezős-vitorlás naszd. A szervezeti felépítéséről annyit érdemes megemlíteni, hogy 1862-ig a bőszi Hadgyminisztérium alá tartozott, 1862 decemberétől az akkor felállított Tengerészeti Minisztérium katonai részlege alá, ugyanakkor a Haditengerészeti Főparancsnok elnevezése Tengerészeti Parancsnokságra módosult. 1865 július 27-én a Tengerészeti Minisztériumot megszüntetve és a haditengerészetet visszahelyezték a Hadgyminisztérium alá, mint Haditengerészeti Szekciót. Ez így maradt egészen 1918-ig. A haditengerészet állandóan az uralkodó közötti rendelkezése alá tartozott, a mindenkori miniszternek vagy főparancsnoknak mindig ki kellett érnie az uralkodó véleményét és hozzájárulását minden intézkedéshez (pl. hajók építése vagy leszerelése). A tisztikar utánpótlását 1814-48 között a Velencében szülő Tengerészeti Kollégium adta, 5 év köpzi idővel. 1849-ben Triesztben állították fel újra az intézményt, 3 eszt köpzi. 1852-ben Tengerészeti Akadémia rangjára emelték, amelyet 1852-ben Fiumába, majd rövid kitörés után Triesztbe telepítettek. 1860-ban az iskolát tengerészkadót-tanfolyammá alakították, majd 1866-ban feloszlatták. Ugyanekkor azonban megalapították a Fiumei Tengerészeti Akadémiát, amely egészen 1918-ig működött. A hajórajok majd negyestendős köpzi a végén a végzett 17-18 éves hallgatók mint tengerészkadók (tengerészaprósok) kaptak a haditengerészet hajóján további gyakorlati köpzi. Aki elvégezte az akadémiát azt átvette a haditengerészet II. osztályú kadétoként hajóra kerül. Egy év elteltével jelentkezhettek a tengerésztiszt tanfolyamra, amit mint I. osztályú kadétoként végeztek el. Ezután, ha sikeres vizsgát tett, elírt köpzi tengerészsájszássá. Ekkor kerül a tiszti állományba. Ásjabb egy év után ájjabb vizsgával lehetett sorhajászásisá, és sárbb fregatthadnagy. A rendfokozati elnevezések a cs. és k. haditengerészet fennállása alatt alig változtak.

A hajás szolgálatot teljesők (tengerészek) rendfokozatai:

-

Lobogásstisztek vagy tengernagyok: tengernagy, altengernagy, ellentengernagy.

-

Törzstisztek: sorhajászkapitány, fregattkapitány, korvettkapitány.

Főtisztek: I. oszt. sorhajászhadnagy (később: sorhajászhadnagy), II. oszt. sorhajászhadnagy (később: sorhajászhadnagy, 1909-től: fregatthadnagy)

Százalékosok: I. oszt. tengerészcadet (1909-től: tengerészszázalékos ha a 2. év utáni vizsgáttett), II. oszt. tengerészcadet a tengerészcadetok osztályozása megszünt.

A korvetthadnagyi rendfokozatot csak tartalékos tisztek kapták, a tengerésztiszt-jelölt fokozatot azok, akik gimnáziumi érettségi utáni kerültek a haditengerészethez, és ott egy éves tengerésziskolát végeztek. A kadmét kardbojtja m arany, hanem fekete színű. A legnagyobb hajók a sorhajók voltak, az egyikük száma volt az osztályozás alapja. Az I. osztályú hajón 101 vagy több, a II. osztályúon 91-100, a III. osztályúon 61-90 ágyú volt. A sorhajók utáni a fregatt kávetkezett. Kálálá nbség nem csak a hajó mretében, hanem felépítésében is volt. Jellemzője a felépítés fedélzet, az alacsony oldalmagasság, a kiváló manőverező képesség, és a nagy sebesség. Kezdetben 24, majd 30 ágyút hordott egy fedett tétegsorban. A fregattnál kisebb, de hasonló a korvet. Ágyúit nyitott fedélzeten, nem zárt tétegsorban helyezkedtek el. A brig kát- vagy háromrészes kánnny hadihajó volt, 4-12 ágyúval, amelyeket a felső fedélzeten helyeztek el melléd mággtt. A goelett a brighez hasonló, de sernvitorlázatú hajó volt, karcsóbb testtel, 2-4 ágyúval. 1894-ben összesen 1151 tengerésztiszt volt a haditengerészet állományában, közülük 183 volt magyar. Számuk 1910-re 258-re nvekedett. 1913-ban 314 volt, az 1748 fős tiszti állományban, a 19437 fős száltsámban.

EZ A FLOTTA VOLT AZTÁN AZ, AMELY TELJESEN MAGYARA HAGYVA HARCOLTA VÉGGIG AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN FRANCIA, A BRIT ÉS AZ OLASZ HAJHAD ELLEN, AMELYEKET MEG AZ AMERIKAI ÉS A JAPÁN EGYSÉGEK IS TÁMOGATTÁK. EZ AZ EGYESÉLT ANTANT FLOTTA SEM VOLT KÉPES LEGYÁZNI, TÖRDRE KÁNYSZERÉNTEN VESZTESGÉGEIK PEDIG SOKSZOROSAN MEGHALADTÁK A CS. ÉS KIR. HADITNEGERÉSZETÉT.

Felhasználó irodalom: Dr. Csonkari Károly előszava Greguss György cs. és kir. haditengerészeti apród "Utazás Keleten a felsőge "Zrinyi" korvetten 1881" c. naplójához (Optimum Kiadó Bp. 1988).